

Utrikesutskottets betänkande

1979/80:24

med anledning av proposition 1979/80:131 om godkännande av stadga för FN:s organisation för industriell utveckling (UNIDO) i samband med dess omvandling till fackorgan

Propositionen

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner stadgan för Förenta nationernas organisation för industriell utveckling, UNIDO, i samband med dess omvandling till fackorgan. Vidare föreslås en ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Den delen av propositionen har hänvisats till justitieutskottet.

Förenta nationernas organisation för industriell utveckling (United Nations Industrial Development Organisation – UNIDO) tillkom genom en resolution av FN:s generalförsamling år 1966 och inledde sin verksamhet år 1967. Organisationens syfte är att främja industrialiseringen i u-länderna och att vara FN:s verkställande organ för industriutvecklingsfrågor. UNIDO finansieras med medel ur FN:s reguljära budget anvisade för två år i sänder av FN:s generalförsamling. Sekretariatet har sitt säte i Wien och leds av en exekutivdirektör. Organisationen har en egen styrelse med 45 medlemmar.

U-ländernas industrialisering har alltsedan UNIDO:s tillkomst kommit att uppmärksammas alltmer. Delvis har detta varit en allmän följd av de intensifierade strävandena från u-ländernas sida att få till stånd en ny ekonomisk världsordning. Organisationen har emellertid själv också aktivt bidragit till att öka medvetenheten om u-ländernas behov av industriell utveckling, inte minst genom de tre generalkonferenser, som hittills avhållits: år 1971 i Wien, år 1975 i Lima och år 1980 i New Delhi. Resultaten av dessa konferenser har givits en varierande bedömning. Den senaste konferensen, som avhölls under tiden den 21 januari till den 8 februari 1980, avslutades utan att någon överenskommelse kunde nås mellan i- och u-länder.

Trots vissa invändningar är det obestridligt, framhålls det i propositionen, att konferenserna påverkat medlemsregeringarnas inställning i industriutvecklingsfrågor. Särskilt påtagligt var detta vid den andra konferensen i Lima år 1975. Då antogs – om än med åtskilliga reservationer av viktiga industriländer – den s. k. Limadeklarationen och en aktionsplan för industriell utveckling och ekonomiskt samarbete. Häri ingår också den omstridda målsättningen att u-länderna år 2000 skall svara för 25 % av världens samlade industriproduktion.

UNIDO:s resurser för teknisk biståndsverksamhet har hittills varit

begränsade. Organisationen fungerar som verkställande organ för FN:s utvecklingsprogram (UNDP) men finansierar också eget bistånd genom den s. k. industriutvecklingsfonden. Denna fond, vars kapital är planerat att uppgå till 50 miljoner dollar, har emellertid inte nått upp till planerad storlek. Med hänsyn till önskvärdheten att undvika alltför stor spridning av tillgängliga medel har hittills inte förordats svenskt bidrag till fonden. Sverige har däremot inom ramen för ändamålsbestämt bistånd medverkat i finansieringen av UNIDO-projekt.

Limakonferensen år 1975 rekommenderade att UNIDO skulle omvandlas till ett självständigt fackorgan inom FN:s ram. Genom ökad administrativ och budgetmässig självständighet ansågs organisationen på ett mer effektivt sätt kunna genomföra sina uppgifter. UNIDO:s nya status skulle också markera den politiska och ekonomiska betydelse, som industriutvecklingen skall ha inom ramen för en ny ekonomisk världsordning.

FN:s generalförsamling antog vid sitt sjunde extra möte år 1975 en resolution vari Limakonferensens rekommendation bekräftades och en mellanstatlig kommitté upprättades för att utarbeta en stadga för UNIDO. Därmed förverkligades ett gammalt u-landskrav. U-landsgruppen hade alltsedan UNIDO:s tillkomst hävdad att organisationen borde ha ställning som fackorgan.

Den förberedande kommittén höll under åren 1976 och 1977 fem sammanträden. FN:s generalförsamling beslöt i december 1977 att inkalla en stadgekonferens för att slutgiltigt genomföra omvandlingen av UNIDO:s status. Konferensens första session i februari/mars 1978 kunde inte nå enighet, varför generalförsamlingen i december 1978 beslöt återinkalla konferensen.

Konferensen inleddes i Wien i mars 1979 och kunde framgångsrikt avslutas i april 1979 med antagandet av en slutakt och godkännande av den nya stadgan. I konferensens andra session deltog 82 stater, varav 74 undertecknade slutakten, däribland alla större industriländer.

Sverige undertecknade slutakten den 8 april 1979. Regeringen beslöt den 7 juni 1979 att fackorgansstadgan skulle undertecknas, vilket skedde i Wien den 28 september 1979.

Stadgan träder i kraft när minst åttio stater deponerat instrument om ratifikation, godtagande eller godkännande och sinsemellan kommit överens om att stadgan skall träda i kraft.

Stadgan i dess lydelse på engelska samt i svensk översättning är fogad som bilaga till propositionen.

Utskottet

Utskottet, som inte har någon erinran mot propositionens förslag i den del som hänvisats till utskottet, hemställer

att riksdagen godkänner stadgan för Förenta nationernas organisation för industriell utveckling (UNIDO).

Stockholm den 30 april 1980

På utrikesutskottets vägnar

ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Allan Hernelius (m), Gertrud Sigurdsen (s), Torsten Bengtson (c), Sture Palm (s), Georg Åberg (fp), Olle Göransson (s), Ingrid Sundberg (m), Mats Hellström (s), Sture Ericson (s), Jan Bergqvist (s), Sture Korpås (c), Carl Lidbom (s), Björn Molin (fp), Pär Granstedt (c) och Sten Sture Paterson (m).

